

Veselin Vukotić
www.vukotic.cg.yu

Olimpijada i Lovćenijada

Studenti UDG-a počinju nastavu 04. jula već tradicionalnom Lovćenskom trkom. Studenti se takmiče od Ivanovih Korita do vrha Lovćena (oko 7 km i 462 stepenice). Najbolji dobijaju stipendije na nivou godišnje školarine! Na vrhu Lovćena se održava prvi čas! Nakon toga na Ivanovim koritima cjelodnevni sport, zabava, druženje, upoznavanje! To je važan momenat u razvoju duha studija na UDG. Neobično i nesvakidašnje, ali mladi to vole i žele! Ali, ako studije treba da razviju i karakter studenata, njegovu ličnost i način razmišljanja, što jeste funkcija studija na UDG-u, onda je razvoj sportskog duha u najširem smislu riječi veoma važan za to! Prošlih dvadesetak dana je održana Olimpijada u Pekingju! Da li možemo da nađemo neku asocijativnu i simboličnu vezu između Olimpijade i naše Lovćenijade? Kao i vezu između olimpijskih i ekonomskih sloboda?

Lovćenska trka i Olimpijada? Da li ima sličnosti? Da li postoje neki procesi koji ih spajaju? Da li Lovćen i Olimp imaju sličnu simboliku, kao što imaju i približno istu visinu?

Upravo sam se vratio sa Olimpijade u Pekingju, najveće smotre svjetskog sporta. To mogu reći na osnovu sopstvenog iskustva, jer sam bio i na Svjetskom prvenstvu u fudbalu, evropskim prvenstvima u fudbalu i košarci, trkama formule i sl. što su takođe nezaboravne sportske manifestacije. Nikada do sada nijesam doživio takvu darežljivost koju čovjeku daje sport. Istina, sebe sam častio trinaest dana dnevne posvećenosti sportu. Sve ostale obaveze sam odagnao od sebe. Prvo iznenađenje, kako da toliko ljudi sa čitave planete može da bude toliko razdragano, veselo, da se međusobno pozdravljaju, razgovaraju, bilo jezikom koji znaju ili rukom i tijelom. Zar su to oni isti ljudi koji su juče ratovali, i koji danas ratuju, i nažalost, koji će vjerovatno još ratovati? Šta ih je toliko ujedinilo, zbližilo, sprijateljilo?

Sport! Sportski duh u čovjeku, to je duh koji kada ispuni čovjeka, daje snagu postignuća, viziju napretka, razvija strast i vjeru u pobjedu, duh koji ubija klonuće i posrnuće, duh koji mozak okreće ka izazovima svjetlosti, duh koji nas okreće ka sopstvenoj snazi i sposobnostima, a ne prema slabostima drugih, duh koji nas pokreće da stalno ulažemo u sebe, da stalno razvijamo sebe!

Da razvijamo sebe da bismo bili bolji od drugih? Ne!! To je pogrešno shvatanje konkurencije. Zapravo, u većini udzbenika ekonomije, naći ćete da je konkurencija borba između različitih proizvođača i potrošača. Katkada, surova i bezobzirna.

Ispoljavanje Hobsove misli "Čovjek je čovjeku vuk".

Ne!

Konkurencija je borba sa samim sobom! Da danas budem bolji nego što sam to bio juče, a sutra bolji nego što sam danas! (Ovu definiciju konkurencije sam "pozajmio" od vaterpoliste

svjetskog glasa, Igora Milanovića).

Upravo sportski duh razvija strast u nama, da ulažemo u sebe i da stalno budemo bolji i bolji. **Borba sa sobom, saradnja sa drugima**, to je poruka sporta, koja je ovdje na Olimpijadi toliko "vidljiva".

Da li bi svađa sa ostalim kolegama tokom Lovćenske trke pomogla studentu da izađe na vrh Lovćena? Ili je to bila borba sa sobom (Izdrži!... Hoću!... Moram!... Mogu!...), i saradnja sa kolegama (makar da ste izmijenili koju prijatnu riječ ili maramice, vodu...).

Vjerujte, ista pravila važe i u biznisu. Ali, u uspješnom biznisu! Mi najčešće mišljenje o biznisu kreiramo na bazi "začaurenog" biznisa, biznisa koji ne raste. Što bi Marsovci mislili o ljudima na Zemlji kada bi sud donosili na bazi posmatranja fizički zakržljalih ljudi?

Poslovni moral je po svom karakteru isti kao i **sportski moral**! (Mnogi mi kažu da sam u ovoj konstataciji naivan. Svakako, ja se "branim" time što većina takvih nije osjetila ni doživjela niti sportski duh, niti pravi poslovni duh.)

Globalizacija tržišta u biznisu postaje sve sličnija Olimpijadi i Olimpijskim igrama... Mir, sloboda izbora, tolerancija, kvalitet, znanje, vještine...

Još od Grčke potiče izreka: "**U zdravom tijelu zdrav duh!**". Ja mislim da je to varka očiglednosti: prvo vidimo zdravo tijelo (sportski građenog čovjeka), pa onda primjećujemo njegov zdrav duh (rezon, način razmišljanja, rasuđivanje), i mislimo da je tijelo stvorilo duh. Ako priđemo odnosu tijela i duha procesno i sa strane nastanka, onda je zdravo tijelo u zdravom duhu (ideji)! Tamo gdje je zdrav duh (sportski duh), on gradi zdravo tijelo!

Zato, kad vidite uspješnu kompaniju, ne recite da u zdravoj kompaniji (uspješna kompanija), vlada poslovni duh! Ne! **Poslovni duh** (slično kao sportski duh) **je stvorio uspješnu kompaniju!** Zdravi poslovni duh (dobra poslovna ili biznis ideja) je stvorila i veliku zgradu kompanije, i svu očaravajuću tehniku u njoj, i sav profit...

Ne stvar zgrada profit, vec profit zgradu!

Olimpijada otkriva tako jasno još jednu stranu sportskog duha: **navikavanje na razlike!** Navikavanje do mjere da ih i ne primjećujete. Upravo te razlike spajaju ljude, navode ih na saradnju i međusobno razumijevanje. To osjetite već u taksiju (malo koji taksista zna i razumije engleski), ali on se osjeća kao jedan od učesnika Olimpijade, kao uostalom svi građani Pekinga (njih oko dvadesetak miliona), grada koji ima površinu države Belgije. Gestikulacija, pokazivanje na mapi, pogled i sl, počinju da brišu tu razliku u jeziku. Počinjemo bez straha stvarati novu naviku da komuniciramo sa čovjekom, iako nemamo zajednički govorni jezik. Ono što poništava u tom trenutku sve razlike jeste **olimpijski duh** koji je u svakom od nas. (Razmislite kako se npr. obavljala trgovina u godinama prije Hrista. Kako je Marko Polo komunicirao sa Indijcima i Kinezima; Kristofer Kolumbo sa domorocima na američkim ostrvima?... Da li je tajna u tome što su oni govorili jezikom trgovačkog duha?)

Da li je možda i Lovćenska trka studente udružila sa "nepoznatim" ljudima, kolegama izvan njihove škole i grada? Zar studentu tokom trke, dok je njima vladao duh trke, svi učesnici nijesu bili poznati i međusobno su lako komunicirali, bez obzira što nijesu imali istog razrednog starješinu? Da li je svaki student osjetio tu zbližavajuću snagu duha Lovćenske trke? Skoro svi kažu da jesu!

Postignuća na Olimpijadi su fantastična: od Phelps-a do dizača tegova i Isinbajeve!... U njihovoj osnovi je sportski olimpijski duh i fantastična organizacija prožeta tim duhom.

Da li je Lovćenska trka počela da studentima razvija taj sportski duh, duh postignuća, da i taj duh rezultira medaljama koje će mnogi od studenata postići u poslovnom životu? Pri tome studente savjetujemo, ne zaboravite, na Olimpijadi je broj medalja ipak ograničen brojem disciplina. U životu, na sreću, nije. **Život nema granica!**... Zar ne postoje i besmrtni ljudi, kao što su i besmrtni Olimpijski pobjednici?

Geslo Olimpijade, **važno je učestvovati** (ispuniti olimpijsku normu), važi i za svakog od nas: **važno je učestvovati u životu**, ali to učešće traži da se postignu određene norme, standardi, snaga, sposobnost, znanje, hrabrost. Oni koji to nemaju nijesu svjesni da žive kao u katakombama.

Olimp i Lovćen traže isto! Odnosno, šalju istu poruku: Bez duha (ideje) i znanja i sposobnosti, koji proizvode i materijalnu snagu, nema učešća ni na OLIMPIJADI, ni na LOVĆENIJADI!!!

Ako gledamo sa strane ekonomskih sloboda, što možemo zaključiti? Upravo sportski olimpijski duh je pokrenuo olimpijske slobode! Pravom da svaki takmičar u svakoj zemlji svijeta može da se bori da postigne olimpijske norme i da učestvuje na Olimpijadi! Postoje samo dva uslova - **poštovati pravila** i **postići normu!** Ne postoje nikakve takse, molbe, fakture, plaćanje birokratije i o tome ne odlučuju političke partije, ne odlučuje ni vlade! Čak je sve daleko od vlade, države, partije, ideologije,... Sve vodi jedno nedržavno tijelo – **Olimpijski komitet!** Tijelo koje nema diskrecione moći: zaduženo je za pravila i konkurenciju pravila i za stvaranje uslova za igru! Ali, oni ne učestvuju u igri! Niti mogu da utiču na igru!

Oni ne dijele sportiste na privatne i državne! Isto tako ne smatraju da neke discipline sporta moraju biti u državnom vlasništvu, odnosno da na Olimpijadi mogu učestvovati samo sportisti iz državnih klubova! Zamislite da neko kaže naš fudbal je nacionalno blago, kao npr. Elektroprivreda, i to moraju biti državni klubovi! Upravo fudbal u Crnoj Gori pokazuje da ukoliko je jedan sport bliži državi i pod upravom države – da mu je sputan razvoj! Ili npr. vaterpolo! Možda poslije svih uspjeha to treba podržavati? Neko će reći da se upoređuju neuporedive stvari. To nije tačno! Ja govorim o filozofiji funkcionisanja dva regulatorna tijela: **Vlade i Olimpijskog komiteta!** I jedni i drugi treba da podstaknu razvoj i kvalitet u oblasti koje regulišu! Vlada u biznisu (samo govorim o toj funkciji Vlade), a Olimpijski komitet u olimpijskom sportu! I jedan i drugi organ ne treba da učestvuju u igri! Niti jedan, niti drugi organ ne smiju imati diskrecionu moć – moraju poštovati unaprijed propisana pravila! I jedan i drugi organ treba da omoguće slobodu igre i pojedinca u igri unutar pravila! I u biznisu i u sportu! I jedan i drugi organ treba da podstaknu veći uspjeh i **da ne sumnjaju u uspjeh** koji postignu pojedinci, timovi i kompanije: u biznisu profit, u sportu medalje i priznanja!

Da li Olimpijski komitet vrši detaljnu kontrolu svih sportista koji žele na Olimpijadu? Da li provjerava i propisuje šta jede, kada će leći; sa kim da se druže, koliko da plate Komitetu ako osvoji medalje, i sl.? Da li je sve to domen pojedinca? Njegova **sloboda izbora** da li hoće ili ne da živi sportski i slijedi sportski duh? Ako ne živi sportski – nema olimpijske norme, nema učešća na Olimpijadi! Da li je moguće na ovaj način posmatrati i biznis? Da li je potrebno da se baš sve propisuje? Da državni organi npr. kontrolišu da li je izvjesno radno vrijeme na ulazu u proizvodnju? Da li je to potrebno radi preduzeća ili države? Ako je preduzeće privatno i „živi“ od kupaca (tržište) zar njemu nije u interesu da istakne radno vrijeme bez prisile države?

Olimpijada jasno pokazuje da se ne samo ekonomija, već i ukupno društvo treba organizovati na poštovanju ključnih principa koji važe i u sportu: **sloboda pojedinca**, **poštovanje pravila**, i **standardi** i **konkurencija**! Da li bi država mogla da funkcioniše na ovim principima? Teško! U sportu, ipak su najvažniji sportisti, njihove pozicije, uspjesi i medalje, a ne savezi, pa čak ni treneri! U državi je drugačije! Najvažniji su političari i politički lideri, pa tek igrači (građani)! U toj izvrnutoj i neprirodnoj logici generacije i generacije gube slatkoću i izazove života koje nam pokazuje i podstiče sport!

Lovćenijada se, stoga, organizuje da bi studenti osjetili snagu pravila i sopstvene slobode unutar njih, ali i da počnu shvatati da bi svaka diskreciona moć organizatora (da nezavisno od rezultata proglase pobijednika ili da kažnjava pobjednika i sl.) uništava sportski duh Lovćenijade!